

Sygn. akt VII U 1037/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sąd. Alina Meier

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 4 marca 2013r. nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu K. N. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 01 lutego 2013r.;**
- 2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji.**

/ Na oryginale właściwy podpis. /

Sygn. akt VII U 1037/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu K. N. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy podał, iż nie uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 12 września 1973 r. do dnia 31 maja 1989 r. w ramach zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym na stanowisku cieśli montażysty – bowiem w ocenie pozwanego, jak wskazuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie, środkiem dowodowym potwierdzającym pracę w szczególnych warunkach jest świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę lub jego następcę prawnego według wzoru z § 2 ust. rozporządzenia, które powinno zawierać przyporządkowanie danego stanowiska pracy do rodzaju prac określonych w wykazach A i B, przyporządkowanie danego stanowiska pracy do przepisów resortowych – zarządzenia

właściwego ministra, któremu podlegał zakład pracy. Pozwany stwierdził, iż w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 14 grudnia 1994 r. wskazano stanowisko cieśli montażysty, zaś przywołano wykaz A dział V pozycję 5 punkt 3 – tj. prace cieśli wykonującego prace na wysokości (k. 77 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 24 marca 2013 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony K. N., wskazując, iż w spornym okresie wykonywała pracę w w/w zakładzie pracy, gdzie zajmował się w ramach jednej z brygad wykonywaniem szalunków szybów windowych, stropów, dachów, gzymsów – pracując zatem zawsze na wysokościach. Podkreślił, iż nie ponosi odpowiedzialności z tytułu tego, iż pracownik zakładu pracy, sporządzający zakwestionowane świadectwo pracy, nie dopełnił swoich obowiązków i nie wpisał prawidłowo stanowiska, na którym wykonywał pracę. Wniósł również o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność ustalenia charakteru i rodzaju wykonywanej przez niego w spornym okresie pracy (k. 2-3 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 08 maja 2013 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 4-5 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony K. N., urodzony dnia (...), z zawodu cieśla, w dniu 25 lutego 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 21 grudnia 2011 r. Ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, od dnia 01 stycznia 1992 r. zatrudniony na stanowisku cieśli w (...) sp. z o.o. w G..

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 64-66 akt rentowych, zaświadczenie o zatrudnieniu z dnia 28 stycznia 2013 r. – k. 68 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 28 lat, 8 miesięcy i 17 dni, w tym 23 28 lat, 4 miesiąc i 22 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 25 dni okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Za udowodnione organ rentowy przyjął jedynie 2 lata 11 miesięcy i 3 dni pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 78 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 04 marca 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 04 marca 2013 r. – k. 77 akt rentowych

Ubezpieczony ubiegał się już uprzednio o przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Decyzją z dnia 19 marca 2012 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. W związku z odwołaniem ubezpieczonego, tut. Sąd prawomocnym wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 1992/12 oddalił odwołanie ubezpieczonego, biorąc pod uwagę niesporny fakt nie rozwiązania przez wnioskodawcę stosunku pracy.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 19 marca 2012 r. – k. 51 akt rentowych, informacja o wyroku Sądu z dnia 11 grudnia 2012 r. o sygn. akt VII U 1992/12 – k. 63 akt rentowych, prawomocny wyrok Sądu z dnia 13 listopada 2012 r. – k. 16 akt sprawy VII U 1992/12 tut. Sądu

W okresie od dnia 12 września 1973 r. do dnia 31 maja 1989 r. ubezpieczony K. N. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym na stanowisku cieśli montażysty. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace cieśli przy montażu i wykonywaniu konstrukcji na wysokości.

Zakład pracy był dużym przedsiębiorstwem budowlanym, zatrudniającym w spornym okresie ok. 1.200 pracowników. Firma specjalizowała się w budowie dużych i wysokich obiektów – wieżowców mieszkaniowych, szpitali, hoteli czy biurów.

Ubezpieczony wykonywał swoje prace w kierownictwie robót nietypowych. Nie było to typowe jedynie budownictwo mieszkaniowe, ale szerzej – m.in. szpital S. w G. (kilka pawilonów: duża kotłownia, stołówka, pralnia), hotel garnizonowy na terenie jednostki wojskowej w G., budynek (...)w G., budynek (...)wG., wieżowce w G., oraz szereg różnych budów.

W zakładzie pracy funkcjonowały bowiem od lat 70. tzw. brygady kompleksowe, mające na celu zwiększenie wydajności pracy, które zastąpiły brygady montażowe, ciesielskie, zbrojarzkie i betoniarskie – w ramach takiej właśnie brygady pracował wnioskodawca. Każda z brygad miała jednakże przydzielone odrębne od siebie prace – jedna brygada wykonywała fundamenty, niwelowała teren, stawiała dźwig, a następna – w której pracował ubezpieczony – stanowiła brygadę ciesielską. Cieśle w wykopie szalowali pod chudobetony (wbijali deski), potem brygada betoniarska betonowała. Potem znowu brygada ciesielska szalowała ściany ław fundamentowych, zbrojarze zbroili, betoniarze betonowali i brygada ciesielska rozbierała szalunki; brygada montażowa kładła płyty stropowe, po czym brygada ciesielska szalowała wszystkie odległości pomiędzy poszczególnymi płytami. Gdy docierano do końca budynku, wówczas brygada ciesielska zajmowała się szalowaniem gzymsów, wieńców oraz czapek kominowych. Brygadziści montowali elementy betonowe, zaś 3-4 cieśle wchodzący w skład brygady dokonywali obszalowywania budowy: wykonywali schody, klatki schodowe, wieńce (utrzymujące budynki w poziomie), szyby windowe, podciągi przy schodach (scalające poszczególne elementy budowli), które to wszystkie prace wykonywane były na wysokości. Cieśle wykonywali także obróbkę dachów, gzymsy (elementy dachu, na którym opiera się opierzenie i rynny). Takie prace powtarzały się na wszystkich budowach i tylko takie prace wykonywała brygada ubezpieczonego. Po wykonaniu prac przez cieśli na budowę wchodził zbrojarze, którzy zbroili, a następnie betoniarze, którzy zabetonowywali całość. Potem zaś, po upływie odpowiedniego czasu, ponownie brygada ciesielska z ubezpieczonym zajmowała się rozszalowaniem całości. Prace te nie mogły być wykonywane na ziemi, zatem wszystkie prowadzone były na wysokościach.

Pracownicy brygady ciesielskiej, w której pracował wnioskodawca, mieli wpisane w dokumentach pracy stanowisko cieśla montażysta, natomiast nigdy nie zajmowali się montowaniem, co więcej, nie posiadali do takiej pracy wymaganych uprawnień – za wyjątkiem tego, że montowali i zbijali szalunki, co stanowi zwykłe czynności cieśli. Od pracowników na tych stanowiskach pracy wymagano zawsze dodatkowych badań i zezwoleń lekarskich w zakresie wykonywania pracy na wysokościach.

Także w następnych okresach zatrudnienia, po zakończeniu zatrudnienia w spornym okresie, ubezpieczony kontynuował wykonywanie takiej samej pracy w zawodzie ciesielskim, i kontynuuje nadal – posiadając odpowiednie zaświadczenie lekarskie, dopuszczające go do wykonywania prac na wysokościach.

dowód: świadectwo pracy z dnia 31 maja 1989 r. – k. 6 akt KPU, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 14 grudnia 1994 r. – k. 13 akt rentowych, legitymacja ubezpieczeniowa – koperta na k. 29 akt rentowych, zeznania ubezpieczonego – protokół skrócony k. 18-19 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 20 akt sprawy, zeznania świadków T. N. i W. M. – protokół skrócony k. 18-19 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 20 akt sprawy, zaświadczenia lekarskie z lat 1995, 2000, 2004 i 2007 – okazane na rozprawie – protokół skrócony k. 18-19 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 20 akt sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu w zakresie zarówno ubezpieczonej, oraz aktach osobowych ubezpieczonej ze spornego

okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków T. N. i W. M., bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornym okresie w tym samym zakładzie pracy, w ocenie Sądu zasługuje na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym wyjaśnieniami wnioskodawcy, tworzą zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego K. N. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod pozycją 5 wskazano prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 21 grudnia 2011 r. osiągnęła 60 rok życia. Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Niewątpliwie ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy jako cieśla w (...) sp. z o.o. w G. (zaświadczenie – k. 68 akt rentowych, zeznania ubezpieczonego – protokół skrócony k. 18-19 akt sprawy, protokół elektroniczny – k. 20 akt sprawy) – co biorąc pod uwagę brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy od dnia 01 stycznia 2013 r. pozostaje okolicznością w sprawie bez znaczenia.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w opisanych wyżej szczególnych warunkach uznać można było sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 12 września 1973 r. do dnia 31 maja 1989 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym na stanowisku cieśli montażysty – bowiem, jak podniósł pozwany, a jak wskazuje rozporządzenie, środkiem dowodowym potwierdzającym pracę w szczególnych warunkach jest świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę lub jego następcę prawnego według wzoru z § 2 ust. rozporządzenia, które powinno zawierać przyporządkowanie danego stanowiska pracy do rodzaju prac określonych w wykazach A i B, przyporządkowanie danego stanowiska pracy do przepisów resortowych – zarządzenia właściwego ministra, któremu podlegał zakład pracy. Pozwany stwierdził, iż w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 14 grudnia 1994 r. wskazano stanowisko cieśli montażysty, zaś przywołano wykaz A dział V pozycję 5 punkt 3 – tj. prace cieśli wykonującego prace na wysokości – co stanowi istotną zdaniem pozwanego rozbieżność.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwo pracy, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych). Niewątpliwie faktyczny rodzaj pracy ubezpieczonego został potwierdzony zeznaniami świadków (k. 18-20 akt sprawy) – współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace cieśli przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Należy wskazać, iż świadkowie T. N. i W. M. stanowili wiarygodne osobowe źródła dowodowe dla Sądu, ponieważ pracowali w zakładzie pracy okresach pokrywających się z zatrudnieniem tam ubezpieczonego (T. N. w latach 1970-1991, W. M. w latach 1975-1988), nade wszystko zaś świadek N. był zatrudniony i wykonywał, jak ustalił Sąd, identyczne z ubezpieczonym prace cieśli na konstrukcjach na wysokościach, zaś świadek M. przez szereg lat pełnił funkcję majstra kierownika robót, pod którego komendą pracował ubezpieczony. Świadkowie w sposób kompletny i zbieżny opisywali zakres obowiązków K. N. (świadek N. precyzując, iż wykonywał takie same prace w takich samych warunkach przez ok. 10 lat w ramach tej samej brygady zakładu pracy), co pozwoliło Sądowi w sposób nie budzący wątpliwości przyjąć, iż ubezpieczony wykonywał w zakwestionowanym przez pozwanego okresie tylko i wyłącznie prace stricte ciesielskie, zajmując się całością prac związanych z wykonywaniem szalunków na poszczególnych i każdej z kolejnych budów.

wykonywali schody, klatki schodowe, wieńce (utrzymujące budynki w poziomie), szyby windowe, podciągi przy schodach (scalające poszczególne elementy budowli), które to wszystkie prace wykonywane były na wysokości. Cieśle wykonywali także obróbkę dachów, gzymsy (elementy dachu, na którym opiera się opierzenie i rynny). Takie prace powtarzały się na wszystkich budowach i tylko takie prace wykonywała brygada ubezpieczonego. Po wykonaniu prac przez cieśli na budowę wchodzili zbrojarze, którzy zbroili, a następnie betoniarze, którzy zabetonowywali całość. Potem zaś, po upływie odpowiedniego czasu, ponownie brygada ciesielska z ubezpieczonym zajmowała się rozszalowaniem całości. Do brygady ciesielskiej należało zapewnienie, aby budynek został utrzymany w poziomie i w pionie – była to praca wówczas prestiżowa i ceniona. Prace te nie mogły być wykonywane na ziemi, zatem wszystkie prowadzone były na wysokościach. Sąd Okręgowy nie miał zatem wątpliwości, iż z samej istoty – rodzaju – prac, jakie wykonuje cieśla, wynikała oczywistość świadczenia pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na wysokościach, co zeznania świadków, korespondując z zeznaniami wnioskodawcy, potwierdziły w całej rozciągłości. Dowodem na tę okoliczność był także fakt, przytoczony przez ubezpieczonego, a potwierdzony przez obydwu świadków, iż pracownicy zakładu pracy musieli posiadać odpowiednie zaświadczenia lekarskie, dopuszczające ich do wykonywania pracy na wysokościach, wykonywanych praktycznie stale z uwagi na specyfikę zawodu – które to zaświadczenia dotyczące jego osoby wnioskodawca okazał do wglądu na rozprawie za lata 1995, 2000, 2004 i 2007. Nie bez znaczenia była także okoliczność, iż wnioskodawca wskazywał, iż analogiczne prace wykonywał u dalszych pracodawców, cały czas pracując jako cieśla – także nadal (zaświadczenie – k. 68 akt rentowych). Postępowanie dowodowe pozwoliło także na poczynienie wiążących ustaleń w zakresie wyjaśnienia przyczyny wskazywania w dokumentach (świadczenie pracy, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na zatrudnienie wnioskodawcy jako cieśli montażysty. Pracownicy brygady, w której pracował wnioskodawca, mieli wpisane w dokumentach pracy stanowisko cieśli montażysta (także świadek N., co potwierdził w swoich zeznaniach), natomiast nigdy nie zajmowali się montowaniem, co więcej, jak wskazał ubezpieczony, nie posiadali do pracy monterskiej wymaganych uprawnień – za wyjątkiem tego, że montowali i zbijali szalunki, co stanowi zwykle czynności cieśli, zatem w tym zakresie mogli niejako wykonywać prace monterskie, jednakże jedynie z ograniczeniem do własnego wyuczonego zawodu. Również świadek M. wskazał, iż pod jego komendą (lata 1973-1988) ubezpieczony nie wykonywał prac monterskich.

Pozwany organ rentowy w treści uzasadnienia spornej decyzji wskazywał, iż świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 14 grudnia 1994 r. (k. 13 akt rentowych) potwierdza pracę ubezpieczonego na stanowisku cieśli montażysty – w sposób zbieżny ze zwykłym świadectwem pracy z dnia 31 maja 1989 r. (k. 6 akt KPU) – jednakże w swojej części opisowej wskazywało na „prace przy montażu konstrukcji na wysokości – wykaz A dział V poz. 5”, zaś odsyłając do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB. z 1983 r. nr 3 poz. 6), dalej: zarządzenie resortowe, wskazywało na wykaz A dział V pozycja 5 punkt 3 zatem na cieślę wykonującego prace na wysokości, zatem bez prac monterskich. Zaistniała zatem w w/w dokumencie rozbieżność pomiędzy określeniem rodzaju wykonywanej w spornym okresie pracy, co w ocenie pozwanego nie pozwalało przyjąć za udowodnione twierdzenia, jako by pracę w warunkach szczególnych wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Niemniej jednak z ustaleń Sądu poczynionych w ramach postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie wynika, iż właśnie prace cieśli przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości ubezpieczony K. N. wykonywał w ramach zatrudnienia w zakładzie pracy w spornym okresie. Zakwestionowany zaś przez pozwanego rodzaj i nazwa prac odnosi się do prac, nazwanych inaczej, jednakże tożsamy z faktycznie wykonywanymi przez wnioskodawcę w spornym okresie czasu pracy, jak to zostało ustalone przez Sąd Okręgowy w przedmiotowym postępowaniu na podstawie zbieżnych, wiarygodnych i zasługujących na uwzględnienie zeznań świadków.

Wskazać jednakże należy, iż w przedmiotowym postępowaniu wyżej wskazywane dokumenty (m.in. świadectwo pracy, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych) miały charakter jedynie informacyjny, posiłkowy, bowiem Sąd – zgodnie z cytowanym już utrwalonym poglądem Sądu Najwyższego – może ustalać okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia/świadectwa z zakładu pracy, a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi. W

przedmiotowym postępowaniu zaś stanowisko ubezpieczonej – w zakresie, opisanym powyżej, w jakim Sąd uznał je za udowodnione – potwierdzone zostało w niewielkim zakresie wyjaśnieniami samej ubezpieczonej, a przede wszystkim zeznaniami powołanych przez nią świadków (współpracowników ze spornego okresu zatrudnienia).

W tym miejscu godzi się wskazać, iż zarządzenia resortowe – w tym w/w – nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu oraz dokumenty dotyczące jedynie konkretnych zakładów pracy, do których odwoływali się poszczególni pracodawcy, wskazując w dokumentacji pracowniczej (świadczeniach wykonywania pracy w warunkach szczególnych) na rodzaje wykonywanej przez pracowników pracy. Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej rozporządzenie. Wypowiedział się bowiem w powyższym zakresie Sąd Najwyższy, wskazując, iż źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11). Na marginesie jedynie Sąd Okręgowy pragnie przytoczyć pogląd Sądu Najwyższego, który wskazał, iż co prawda, wykazy resortowe mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, jednakże z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego lub centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne (art. 231 k.p.c.), że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09; podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11).

Zagadnieniem wymagającym odrębnego omówienia jest kwestia obowiązku rozwiązania przez ubezpieczonego stosunku pracy.

Niewątpliwie wymóg dokonania takowego rozwiązania stosunku pracy przez ubezpieczonego, ubiegającego się o świadczenie w postaci emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, istniał w dacie wydania pierwszej zaskarżonej decyzji pozwanego z dnia 19 marca 2012 r., będącej przedmiotem badania Sądu w sprawie o sygn. akt VII U 1992/12, kiedy obowiązywał przepis art. 184 ust. 2 ustawy w brzmieniu: „Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem”. Tak sformułowana regulacja uniemożliwiała uzyskania emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonemu, który nie rozwiązał stosunku pracy – co stanowiło podstawę wydania wyroku oddalającego odwołanie ubezpieczonego od w/w decyzji pozwanego z 2012 r., wydanej oraz od której odwołanie rozpoznawano w odmiennym niż obecny stanie prawnym.

Jednocześnie podkreślić należy, iż treść powyższej regulacji na mocy ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 637) uległa zmianie z dniem 01 stycznia 2013 r. poprzez usunięcie podkreślonej ostatniej części przepisu. Tym samym z dniem 01 stycznia 2013 r. dla ubiegających się o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych odpadł wymóg rozwiązania stosunku pracy.

Niewątpliwie jest bowiem, jak wskazuje judykatura, iż odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy. Jeśli powyższe wymaganie zostanie spełnione po wydaniu decyzji - w

trakcie postępowania odwoławczego przed sądem - nie ma przeszkód, aby sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 stycznia 2013 r., III AUa 2334/12). Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy, np. na podstawie (...) art. 184 u.e.r.f.u.s. Jeśli powyższe wymaganie zostanie spełnione po wydaniu decyzji - w trakcie postępowania odwoławczego przed sądem - nie ma przeszkód, aby sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie (wyrok tut. Sądu z dnia 8 stycznia 2013 r., III AUa 1262/12).

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony K. N. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Godzi się również zwrócić uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne, zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o zeznania świadków i ubezpieczonego, wyjaśniające zakres obowiązków i charakter pracy wnioskodawcy, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 04 marca 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu K. N. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 lutego 2013 r. (tj. pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku o świadczenie emerytalne – k. 64 akt rentowych). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 25 lutego 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, w punkcie 2 wyroku nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, mającego wpływ na jej prawo do wnioskowanego świadczenia.

SSO Monika Popielińska